

Takács Zsuzsa

ÖT VERS

Elejtett tálca

Maradjon minden változatlan!
Vízugárként a konyha kövén szét-
törnek a metszett poharak.

Nem bírom tovább! A füstködből
az utca végén, ahogy a megolvasztott
ólomból a lánynak kiválik

a vágyott figura, kirajzolódik
alakod. Bejössz a háború és az orosz
invázió sebeit őrző házba,

ahol az életem telik.
Meglátalak hirtelen, és látásodba
belehal szemem.

Falsetto

Fénycsúkok hirtelen, majd szinte ájulásig
vezető homály, és benne a biztos
körvonal, mely rögeszmeként,

üldözöttként, a város lelenceként
bujkál, és a föld alatti folyosókon
letölti sok-sok éjszakáját.

Sápadtsága túlél minden ragyogást.
És lakójára ismer benne a végső
napon a gőgös és lüktető ház.

Sóvár szerelmet érez, boldogító kint,
és nem tudja az eső abbahagyni
kint a telhetetlen zokogást.

Itt ülök a bársonyvörös kárpitok között

Itt ülök a bársonyvörös kárpitok között,
vagy fölállok hirtelen, és a hullámozó
ablakokon át a nyüzsgő és omló városokra

kinézek, és a sűrű csöndtől a vékony falú
pohárban szinte részegen szerelmeimre
gondolok, vagyis egyetlenegyre.

Alig lélegzik az éjszakai utca.
Köd kavarog, akárcsak Angliában,
ezernyi ujja a vágyott arcon babrál,

ahol az eljövendő rózsák bokrai kigyúlva
állnak. A sűrű csöndtől a vékony falú pohárban
szerelmeimre gondolok, vagyis egyetlenegyre.

A tiltás ellenére tudtam, hogy te vagy

A tiltás ellenére tudtam, hogy te vagy.
Mert az, hogy máris a vásznak közt
forgolódunk, álmomban, a gyöngédség

olyan rohamában, mely a könyörülethez
hasonlított leginkább, és hogy a sarokablakok
ki voltak ütve a szobádban, és az ürességet

az utcai holdfény üvegezte be,
az nem lett volna baj, de hogy a karcsú,
ősz hajú, meggyötört arcú férfi te vagy,

tilos lett volna tudnom, vagy ha már
fölismerlek, a megtorlást kockáztatva szinte,
az öleléseidet viszonznom ennyire hevesen.

Persze nem képzeli el senki

Halott vagy nekem, gyönyörű halottam
az első perctől fogva. Mihez kezdjek
veled? Legfeljebb ha elhelyezkedem

melletted a keskeny sávban.
Elmosolyodsz, és magadhoz vonsz ilyenkor.
Én már fölkészültem, és nincsen ellenkezés

benne, sőt, akár az aktust, kívánom.
Szeretném persze áthárítani a felelősséget rád.
Ha lehet, vonzó körülmények között!

Persze nem képzeled el senki ilyenkor
a zokogó telefont, a takarítást, a hozzátartozók
várakozását a kietlen irodákban.

András Sándor

SZABÓ ZOLTÁN HAZA- ÉS NEMZETSZEMLÉLETE (III)

A Szabó Zoltán és Bibó közti együtt dolgozás mottójaként szolgáló Bocskai-mondást – „*sem az dialektikához, sem az retorikához nem tudunk, a dolgot őt magát nézzük, csak a mi nemzetünk javát és magunk megmaradását*” – szokás volt régebben arra idézni, hogy a magyar ember nem filozofál. Szabó Zoltán nem erre gondolt, mikor Bibó-bevezetőjét írta 1960-ban – a 30-as évekre vonatkoztatva: „*a marxisták dialektikájától és a nacionalisták retorikájától egyaránt eltávolodva*” (in: Bibó István: HARMADIK ÚT. London, Magyar Könyves Céh, 1960. 10. o.) kívánt a dolgokkal foglalkozni. Gondolkodása, mint szinte mindig, hármas feladatot végzett. Emlékeztetett egy, a hagyományban található segítségre; a múltból kapottat az adott helyzetben soron lévő teendőkre figyelve használta-helyezte: nála sohasem érintetlennek vélt múmiák-ereklyék naturalista mutogatása történik; és figyelmeztetett arra is, hogy magyarul ír, magyaroknak. Amikor Bibó és a Márciusi Fronthoz tartozó népiek gondolkodását „induktívna” és „empirikusna” mondja, nem Locke-ra és Hume-ra akar emlékeztetni, hanem Bocskaira, miközben ezekkel a szavakkal egyértelműen az empirizmus módszerére utal.

A szavaknak a felvilágosodás két évszázadában – a XVII. és XVIII. században – kialakult értelme szerint persze *a dolognak őt magát tekintése*, különösen, ha „mi tekintjük”, nem lehet empirista, sem metafizikus-szisztematikus. Filozófiai értelemben harmadik álláspontról van szó, a konkrétan mondott dolgok, az adott dolgok elemezhető, de nem redukálható prioritásáról. Erről az álláspontról Vicótól Herderen át az amerikai pragmatistákig, Heideggerig és a francia egzisztencialistákig, valamint Lévi-Straussig igen sokan érveltek, olyan sokan, hogy az érvelések sokféleségén csak erőszakot tesz, aki az álláspontot, mint sekélyest vagy mint veszélyest, már eleve elveti. Az embertudományoknak nevezett tudományágak képviselői többnyire ilyen állás-